

Scris de newsreporter pe 02 decembrie 2021, 09:54

Romania Mare s-a nascut greu si a costat foarte mult

Anul 1916 a insemnat o schimbare majora in istoria economiei romanesti. O natiune aflata pana atunci intr-o cursa fenomenala pentru dezvoltare a cazut, pentru o generatie, intr-o criza financiara profunda. Timp de jumatate de secol, de la inscaunarea regelui Carol I si pana la inceputul razboiului, Romania a fost una dintre campioanele Europei la dezvoltare economica, astfel incat, la finalul acestei perioade, tara noastra se afla in randul celor mai puternice 20 de economii ale lumii, la cea mai de sus pozitie in ierarhia mondiala la care avea sa ajunga vreodata, din punctul de vedere a ceea ce numim acum „PIB/locuitor la paritatea puterii de cumparare”, scrie Gandul.ro.

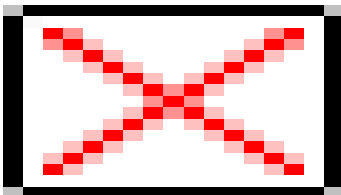
Petrisor-Peiu.jpg

---

in 1916, tara intra intr-un razboi sangeros si dureros pentru intregire nationala, impotriva celei

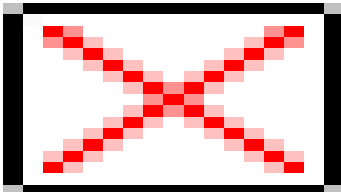
mai puternice armate de pe continent, cea germana si avand ca aliat cea mai subreda armata de pe continent, cea tarista, aceasta din urma dezintegrandu-se dupa abia un an de la intrarea noastra in conflict. Pana la urma Unirea tuturor romanilor in cadrul aceleiasi stat a fost obtinuta la finalul conflagratiei, dar acest lucru s-a facut cu un cost imens: intrarea tarii intr-o recesiune profunda si prelungita. Caci aproape intreaga perioada interbelica, Romania Mare s-a aflat intr-o permanenta si dureroasa criza financiara. Mai mult, o criza care parea sa nu se mai termine niciodata.

Modelul economic dezvoltat in perioada 1866-1914 se baza pe orientarea imprumuturilor de stat catre investitii in infrastructura de transport si comunicatii (cai ferate, porturi, telegraf, drumuri pietruite, poduri, canalizare in mediul urban), investitii care au contribuit la dezvoltarea economica fara precedent a Romaniei.

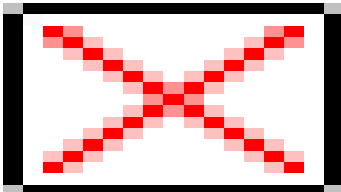
01 DEC, 19:48 | OPINII

[Parada si paradeli. Romania are nevoie de iubire, poporul are nevoie de valori!](#)

01 DEC, 10:25 | OPINII

[Patriotul de-o zi si hashtag #LamultianiRomania!](#)

30 NOV, 17:54 | OPINII

[Ne mai dor cateva doine, luam antibiotice](#)

Apoi, modelul s-a schimbat brusc. Totul a plecat de la uriasele imprumuturi pe care statul nostru le-a facut pentru a-si putea finanta intai cheltuielile militare legate de participarea la Primul Razboi Mondial, apoi pe cele prilejuite de despagubirile derivate din intregirea teritoriala, inclusiv cote-parti din datoriile aferente si cele datorate implicarii in conflictele armate. Nu in ultimul rand, tara a imprumutat sume imense pentru sustinerea financiara a unor reforme vitale (agrara, monetara, reconvertibilitatea leului), dar care care nu au adus rezultatele proiectate pentru modernizarea economiei. Consecinta a fost dramatica: serviciul anual al datoriei a devenit atat de mare incat a afectat resursele de investitii care s-ar fi putut aloca pentru dezvoltarea infrastructurii, ba chiar cheltuielile aferente functionarii normale a unui stat care tocmai isi dublase suprafata si populatia.

Pentru a intelege imensul sacrificiu pe care economia nationala l-a facut pentru Unire, ar ajunge sa privim cu atentie evolutia datoriei publice din perioada interbelica:

Sursa: Munich Personal RePEc Archive, History paradigms: the public debt of Romania in the last 100 years, Georgescu, George, October 2017, <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/82219/>

Ce observam? De la 1,86 miliarde de lei datorie publica inainte de razboi, ajungem la 20,5 miliarde de lei datorie publica in anul 2021, primul an de dupa Unire in care Ministerul de Finante face un raport privind indatorarea publica. si daca in timpul razboiului, Guvernul a contractat imprumuturi aproximativ egale cu datoria antebelica, in doar doi ani dupa razboi, deci pentru finantarea Unirii propriu-zise, am ajuns sa luam imprumuturi de patru ori mai mari decat tot ceea ce imprumutasem in primii 50 de ani de existenta a statului roman!

Primul dintre credite s-a numit chiar „imprumutul Unirii” in valoare de 1,1 miliarde de lei. Cel mai mare a fost destinat unificarii monetare (7,5 miliarde de lei), iar al doilea cel mai mare (3,7 miliarde de lei) a vizat scoaterea din circulatie si inlocuirea coroanelor, rublelor si biletelor emise de autoritatile de ocupatie din provinciile nou-unificate cu tara.

Asta pentru a fi clar cat de mult si-a dorit Romania sa se infaptuiasca Marea Unire de la 1918.

Este adevarat ca, intre timp, leul se devalorizase de 8-9 ori, dar datoria a ajuns mult prea mare pentru bugetul Romaniei. si asta nu este deloc compensat cu modul in care ne-au defavorizat deciziile marilor puteri, luate dupa conflagratie.

Ca sa se inteleaga bine contextul international, tratatele de pace nu au fost chiar asa de favorizante pentru noi: Romaniei i-a revenit 1,6% din datoria antebelica a Austro-Ungariei si 21,8% din cea a Ungariei, proportional cu teritoriile intrate in componenta statului roman. in schimb, Romaniei i-au fost alocate doar 1,1% din reparatiile de razboi impuse Germaniei de Puterile Aliate in 1920, in valoare totala de 269 miliarde de marci, platibile in 42 ani, dar ulterior, prin Planurile Dawes (1924) si Young (1929), datoria de razboi a Germaniei a fost redusa la jumătate (132 miliarde de marci) si apoi a fost inca o data redusa la o sime din cea initiala, adica la 38 miliarde de marci.

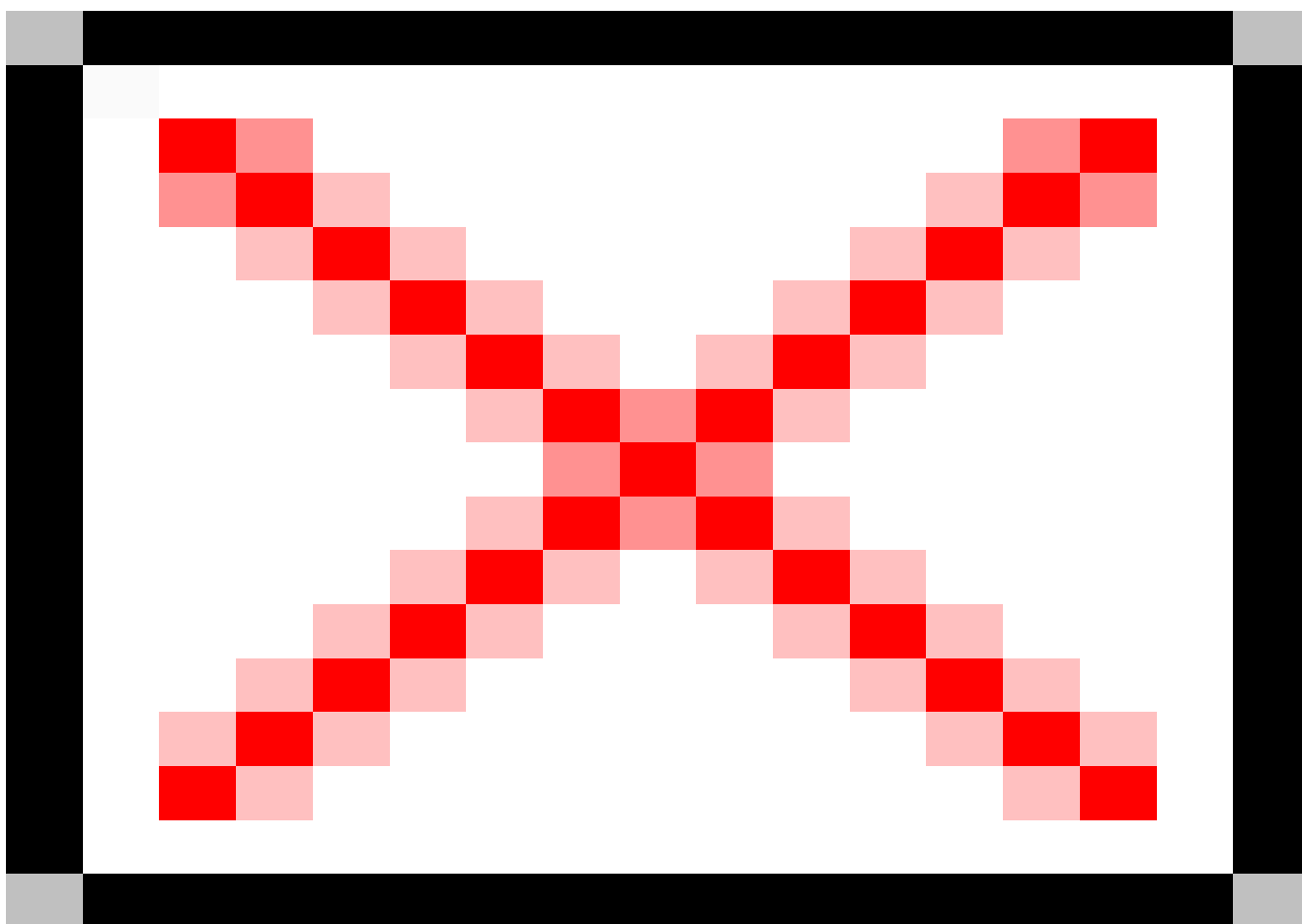
Perioada interbelica a continuat sa reprezinte un cosmar financiar pentru proaspatul stat al tuturor romanilor, astfel incat datoria publica a Romaniei a inregistrat cel mai inalt nivel (peste 185 miliarde lei) in 1932, din care datoria externa reprezenta peste 90%. si atunci am intrat, pentru prima oara, in incapacitate de plata, iar platile restante catre Franta, Anglia, Italia si SUA (39,5 miliarde lei) au fost suspendate, pe baza moratoriului Hoover, initial pentru un an, ulterior pe termen nelimitat.

Negocierile ulterioare cu guvernele statelor creditoare si purtatorii straini de rente romanesti au adus amanarea unor plati, reducerea anuitatilor la jumătate si reducerea serviciului datoriei publice la capacitatile de plata reale ale tarii. in total, datoria externa s-a redus de la 172,5 miliarde de lei in 1931 pana la 80 miliarde de lei in 1935.

Dar, ca urmare a Acordului de la Paris, din martie 1935, a aparut si costul politic urias: conversia datoriei externe a Romaniei, prin aplicarea unor acorduri de clearing pe principiul compensatiei, ceea ce a adus in scena celebrele „monopoluri” cedate unor companii straine, care au afectat grav si iremediabil nivelul de trai si sanatatea scenei politice interne.

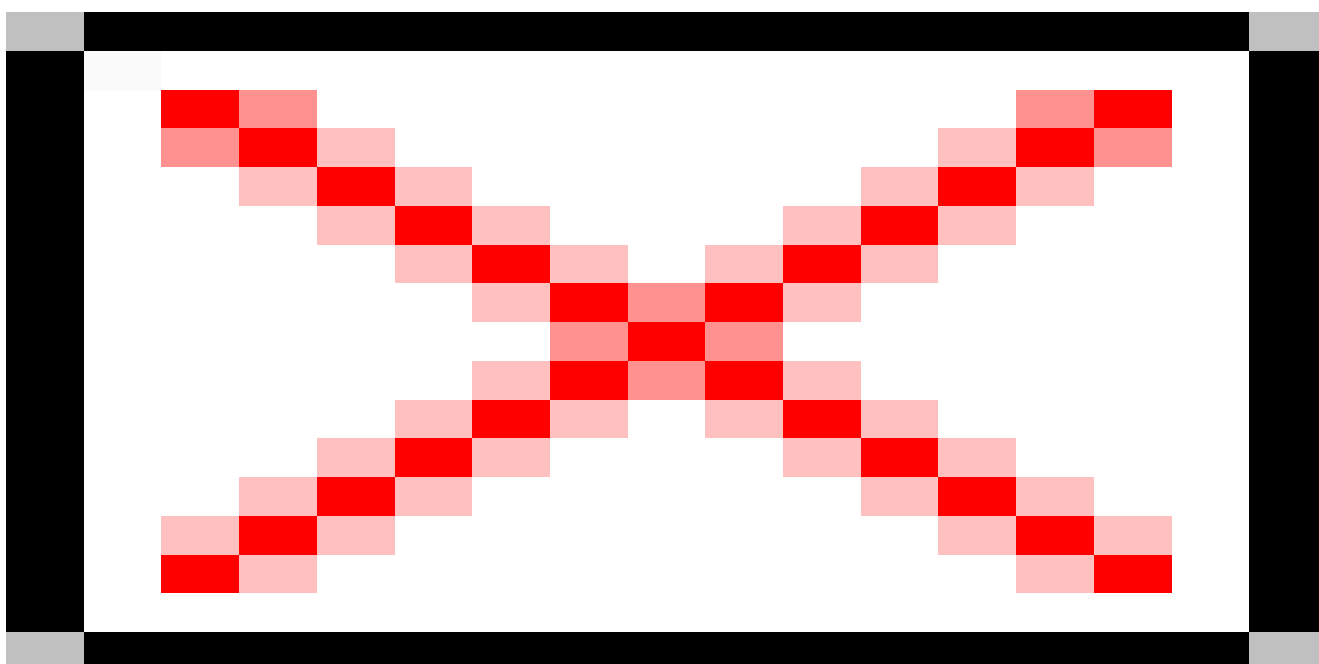
si ca sa fie cat se poate de clar canu razboiul a fost cauza problemelor financiare cu care s-a confruntat tara, iata ca Romania a inceput cel de-al Doilea Razboi Mondial cu o datorie publica

de 98 de miliarde de lei (1940) si l-a incheiat cu o datorie de doar 99 de miliarde de lei (1945), desi a pierdut, intre timp, Basarabia, Bucovina, Cadrilaterul si, temporar, jumatate din Transilvania!

Sursa: Munich Personal RePEc Archive, History paradigms: the public debt of Romania in the last 100 years, Georgescu, George, October 2017, <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/82219/>

Cedarea unui spatiu important al economiei, „monopolurile” adica, a anulat tot progresul capitalului autohton din perioada anilor '20:

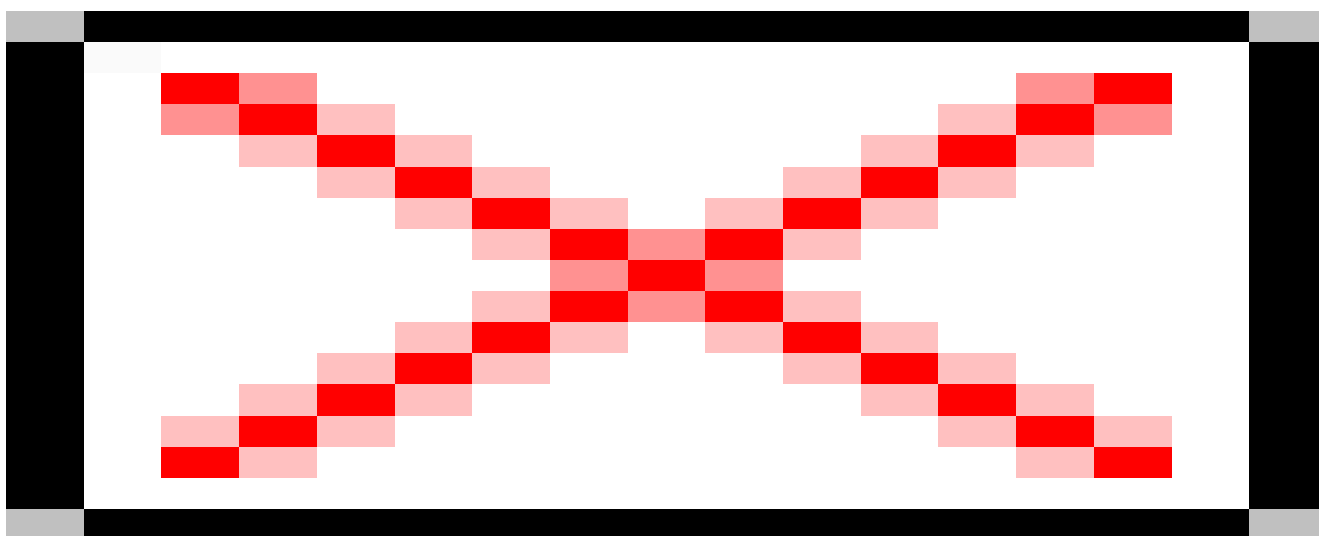
Sursa: Munich Personal RePEc Archive, Romania's capital developments during 1918-2018

century from the Great Union to the market economy transition, Zaman, Gheorghe and Georgescu, George, November 2018, <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/92316/>

Practic, capitalul romanesc reprezenta doar 33% din total in 1921, deoarece provinciile noi aduse in tara erau dominate de capitalul strain (al imperiului de unde provenisera), dar, la inceputul anilor '30, ponderea capitalului romanesc urcase la aproape 44%, pentru a scadea brusc dupa cedarea „monopolurilor” la 41,2% si apoi la 37,9% in 1938!

Comertul si asigurările, domenii aproape exclusiv dominate de capitalul romanesc in 1921, ajung sa fie dominate de capitalul strain, iar ramura transporturilor, unde capitalul autohton detinea jumatate in 1921, va ajunge ca 80% sa apartina capitalului strain.

in mediul bancar situatia era si mai clara: dupa un minim de 23,3% din total in 1927, capitalul strain bancar ajunge la peste 36,7% in 1938, o valoare chiar mai mare decat in 1921:

Sursa: Munich Personal RePEc Archive, Romania's capital developments during 1918-2018 century from the Great Union to the market economy transition, Zaman, Gheorghe and Georgescu, George, November 2018, <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/92316/>

Cat priveste unificarea monetara, ea a inceput, practic, sa se discute oficial, la 5 martie 1920, atunci cand Ion Lapedatu propunea ministrului de Finante, printr-un memoriu semnat alaturi de reprezentantii mai multor institutii financiare din Transilvania, o rambursare (preschimbare) a coroanelor la paritate 1:1, astfel: “sa se dea un avans de 50% in moneda nationala. Restul s-ar da in bonuri de Stat, in coroane cu dobanda potrivita. Creantele s-ar regula in moneda si in bonuri, amasurat proportiunii de rambursare” (sursa: “Unificarea monetara din 1920-1921. Provocari, dileme si realitati economice”, Septimiu Moga, Muzeul Olteniei Craiova. Oltenia. Studii si comunicari. Arheologie-Istorie. Vol. XXVI/2019).

La finalul mai multor luni de dezbateri, prin conventia incheiata de BNR cu Ministerul de Finante, la 11 iunie 1920, si legea din 12 august 1920 avea sa statueze o pondere de 60% pentru numerar, pentru restul de 40% urmand sa se acorde un bon de tezaur. Iar in privinta cursului de schimb folosit, acesta a fost de 1 leu pentru doua coroane sau 2 „ruble Romanov”.

Concluzia, oameni buni, este simpla si limpede: atunci cand aniversam Marea Unire, sa nu uitam sa amintim si costul incredibil de mare pe care l-a platit aceasta natiune pentru a se unifica. Sa pretuim asa cum se cuvine si sa intelegem ce eforturi uriase le-au facut inaintasii nostri pentru Unirea pe care, cu prea multa usurinta, unii o desconsidera sau o saboteaza...

Gandul.ro

ADRESA: <http://crct.ro/hyNr>